

TARİHE KARIŞAN BİR ÖĞRETMEN YETİŞTİRME MODELİ: YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU*

Doç. Dr. Cahit KAVCAR

Bir eğitim sisteminin başarısı, sistemi işletecek öğretmenlerin nitelik ve niceliğine bağlıdır. Türk Milli Eğitiminin temel ögesi de öğretmendir. Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel uzmanlık mesleğidir. Ve öğretmenler bu görevlerini, Türk Milli Eğitiminin amaçlarına, temel ilkelere uygun olarak yürütmekle yükümlüdürler.

Öğretmenlik mesleğine hazırlık; genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır. Yukarıda belirtilen nitelikleri kazanabilmeleri için, hangi öğretim düzeyinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğretim görmelerinin sağlanması temel ilkedir. Bu meslekte, ülkenin çeşitli bölgelerinde görev yapmak esastır. Hizmet bölgeleri ve ihtiyaçlara göre bu bölgelerarası yer değiştirme ilkeleri yönetmelikle düzenlenir.

Kısa Tarihçe

Türkiye'de öğretmen yetiştirmek amacıyla ilk kez 1848 yılında bir öğretmen okulu açılmıştır. Tanzimat yıllarında yöneticiler eğitimin önemini daha iyi kavrayarak, "batılılaşmak" için çeşitli okullar açma yoluna gittiler. 16 Mart 1848'de "Darülmualimin" adıyla bir öğretmen okulunun kuruluşu da bu anlayışın ürünüdür. Çünkü 1839'larda ortaya çıkıp çoğalmaya başlayan "rüstiye"lerin iyi bir

(*) Bu yazıda, öğretmen yetiştirme açısından Türk Milli Eğitiminde önemli bir yeri olan Yüksek Öğretmen Okulu'nun 1959'da ortaya çıkan "yeni model"i üzerinde kısaca durulacak, değişik boyutlar ve sayısal veriler yönünden bu modelin geniş bir incelemesi daha ilerde yapılacaktır.

öğretim yapabilmeleri için, iyi yetişmiş öğretmenlere gerek duyuluyordu. Bu tip öğretmenleri medreselerin yetiştiremeyeceği açıktı. Öyleyse, medresenin dışında ve yalnızca öğretmen yetiştiren bir okulun açılması gerekiyordu.

1891'de İstanbul'da kurulan Darülmüallimin-i Âliye, ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştiren "yüksek öğretmen okulu"nun başlangıcı sayılır. Fen ve edebiyat bölümlerinden oluşan iki yıl süreli bu eğitim kurumu, idadilerle daha yüksek dereceli okullara öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulmuştu. 1908'den sonra bu okulun öğrencileri, özel alan bilgisiyle ilgili dersleri üniversitenin ilgili fakültelerinde görmeye başladılar.

Cumhuriyet'ten sonra 1924-1925 öğretim yılı başında okulun adı Yüksel Müallim Mektebi oldu. Öğrenciler, asıl bilim dallarıyla ilgili dersleri yine fakültelerde görmekle birlikte, ayrıca meslek dersleri de almaya başladılar. Okulun adı daha sonraları Yüksek Öğretmen Okuluna dönüştü.

1959 yılına kadar, liselere öğretmen yetiştirmek üzere yalnızca İstanbul'daki Yüksek Öğretmen Okulunu görüyoruz. Bu modelde, liseyi bitirerek üniversitenin edebiyat ve fen fakültelerine giren öğrencilerden bir grup sınavla seçiliyor, çeşitli dallarda lise öğretmeni olmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı hesabına parasız yatılı olarak okutuluyordu. Okul dört yıl süreliydi ve çok değerli öğretmenler, eğitimciler yetiştirmiştir. Ancak bu okulun öğrenci sayısını arttırmak için alınan önlemlere karşın, sınırlı sayıda öğrenci buraya girmek için başvuruyor, dolayısıyla yeter sayıda öğretmen yetiştirilemiyordu. Üstelik hızlı nüfus artışı ve sayısı her yıl giderek artan liseler, bu alanda büyük bir boşluk yaratmaktaydı. Öğretmenlik mesleği, çekicilik özelliğini de gün geçtikçe yitiriyordu. 1960 yılında Yüksek Öğretmen Okulunun 29 mezun vermiş olması¹, yukarıda öne sürülen görüşleri doğrulamaktadır. Okulu bitiren az sayıdaki öğretmenin bir kısmı Bakanlık merkez örgütünde ve liselerde yöneticilik görevi aldığı, bir kısmı da başka alanlara kaydığı için,² lise öğretmeni olarak yararlanılan yüksek öğretmen okulu mezunlarının sayısı daha da az-

(1) M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Yılığ: 1972-1973, Ankara 1973, s. 62.

(2) Turhan Oğuzkan (Editör), Türkiye'de Ortaöğretim ve Sorunları, 1981, s. 168.

YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU

lıyordu. Böyle sembolik bir sayı ile liselerin öğretmen ihtiyacını karşılama olanağı yoktu. Sorun gerçekten ağırdı ve daha sağlam, köklü bir çözüm yolu gerekiyordu.

Yeni Bir Model

Sonunda, aranan yol Milli Eğitim Bakanlığınca bulundu. Bu, lise ve dengi okulların öğretmen sorununu çözmek amacıyla gerçekleştirilen ve 1959'da uygulamaya konan yeni bir yüksek öğretmen okulu modeliydi. Böylece başkentte, öğrencilerini ilköğretmen okullarının en başarılı öğrencileri arasında seçecek olan parasız yatılı bir okul açıldı: Ankara Yüksek Öğretmen Okulu (1959). Görüldüğü gibi yeni okul, ilköğretmen okullarını kaynak olarak seçiyordu. Bu, yetenekli, nitelikli ve başarılı öğretmen yetiştirme yolunda güçlü ve gur bir kaynaktı. Çünkü ilköğretmen okullarına alınan öğrenciler, çok geniş bir çevreden ve iki sınav sonucu seçiliyordu. Yani onlar, genellikle bölgelerinin en zeki ve yetenekli çocukları oluyordu.

Bilindiği gibi o yıllarda öğretmen okulu mezunları, öğretmen okullarında eğitim psikolojisi, eğitim sosyolojisi gibi meslek derslerine ağırlık verildiği için, üniversitelere kabul açısından lise mezunlarına göre yetersiz sayılıyorlardı. Üniversitelere alınsalar bile, lise mezunlarıyla yarışırken yetersiz kalacakları, üniversite programının altından kalkamayarak sınıfta kalacakları için öğrenimi terkedecekleri ileri sürülüyordu.³

İşte Ankara Yüksek Öğretmen Okulu böyle bir ortamda açıldı. Başlangıçta, üç ve altı yıllık 52 ilköğretmen okulundan 1959 haziranında mezun olmuş ve öğrenim süresince en başarılı oldukları okul yönetimlerinde saptanmış bir veya iki öğrenci, yeni açılan bu okula aday olarak seçilmişlerdi. Köy okullarına atanma bekleyen bu 65 genç öğretmen, Bakanlığın çektiği telgraflarla Ankara Yüksek Öğretmen Okuluna seçildiklerini öğrenerek başkente gelmişlerdi. Tanınmış öğretmenlerin gözetiminde üç ay süreyle devlet lise sınavlarına hazırlık kurslarına devam eden bu adaylar, Ankara Atatürk Lisesinde fen kolu lise bitirme sınavlarına girerek lise diploması aldılar. Böylelikle, Bakanlık yetkililerinin de yakın ilgisini görerek yetişen ve çoğunluğu köy çocuğu olan öğrenciler, üniversitenin diploma üzerindeki direncini ortadan kaldırıyorlardı.

(3) Yahya Kemal Kaya, İnsan Yetiştirme Düzenimiz, Ankara 1974, s. 197.

Başlangıçta bu okul, liselerde özellikle büyük boşluğu görülen matematik, fizik, kimya, biyoloji gibi fen dersleri alanına yöneldi ve öğrenci seçimini ona göre yaptı. Nitekim 65 kişilik ilk öğrenci grubundan, lise sınavlarından önce çeşitli nedenlerle okuldan ayrılan 4'ü dışındaki 61 aday, lise fen kolu mezunu olarak 1959 eylülünde Ankara Üniversitesi Fen Fakültesinin ilgili bölümlerine girip bu fakültenin öğrencisi oldular.⁴

Seçilen adayların lise bitirme sınavlarına hazırlanmaları birtakım güçlüklerle yol açıyordu. Bu nedenle, başlangıçta yapıldığı gibi mezunların değil, ilköğretmen okullarının son sınıfına geçmiş olan başarılı öğrencilerin aday olarak seçilmesi düşünüldü. Bu, çok daha akılcı bir yoldu ve modelin özünü oluşturunuyordu. Böylece, gene 1959'da, Yüksek Öğretmen Okuluna ikinci devre olarak, son sınıfa geçmiş öğrenciler arasından yine fen kolu için aday seçimi yapıldı. Ankara'ya çağrılan bu öğrenciler, lise fen kolu son sınıf öğrenimi gördüler. "Hazırlık Sınıfı" adıyla açılan özel sınıfta, özel bir programla yetiştirilerek devlet lise bitirme sınavından geçirildiler. Bunu ve üniversite giriş sınavını başaranlar Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi oldular. Artık onların üniversiteye girişleri için bir engel kalmıyordu.

1960 yılında fen kolunun yanı sıra, ilk kez edebiyat kolu için de aynı yöntemle öğrenci seçimine başlandı. Fen koluna göre daha az sayıda olan bu adaylar da, hazırlık sınıfını bitirdikten sonra, edebiyat, felsefe, tarih ve coğrafya öğretmeni olmak üzere sınav sonucu Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin ilgili bölümlerine gidiyorlardı.

Öğrenci Seçim Süreci ve İşleyiş

Bu modele göre seçilen adaylar, sınavlar sonucu girmiş oldukları ilköğretmen okullarında beş yıl boyunca çeşitli elemelerden geçiyor, öğretmenlik ideali ile yetişiyorlardı. Bu, meslek için çok olumlu bir güdüleme (motive etme) idi. Bunca elemelerden geçen öğrenciler arasından her okulca seçilen en başarılı birkaç kişi de, lise öğretmeni olarak yetiştirilmek üzere Yüksek Öğretmen Okuluna alınıyordu. Görüldüğü gibi bu model, seçkin adayların lise öğretmeni olmasını amaçlıyordu. Üstelik böylece, köy ve yoksul kesim çocuklarına üniversite kapıları açılmıştı.

(4) Aynı eser, s. 198.

YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU

Hazırlık Sınıflarına alacak öğrencilerin seçimi şöyle yapılırdı: İlköğretmen okullarının öğretmen kurulları, haziran ayının ilk yarısında okulun son sınıfına geçmiş olan, zekâ, yetenek, bilgi, çalışkanlık, ahlâk ve karakter bakımından üstün nitelikli, güvenilir, uyarmadan ağır disiplin cezası almamış öğrenciler arasından Bakanlıkça ayrılan kontenjana göre seçim yapar ve bunları edebiyat ve fen kolları için aday gösterir. Yüksek Öğretmen Okulu ise, bütün ilköğretmen okullarınca gösterilen adaylar arasından en başarılı ve uygun olanları seçerdi.

Okulun öğrencileri branş öğrenimlerini üniversitenin ilgili fakülte ve bölümlerinde, meslek derslerini ise yüksek öğretmen okulunda alırlardı. Her öğretim yılı başında okul müdürlüğü, ilgili fakülte yönetimleriyle de ilişki kurarak her öğrenci için o yıl izleyeceği dersleri, vereceği sınavları ve yapacağı uygulamaları gösteren bir öğrenim planı hazırlanır ve öğrenciye de imza karşılığı verilir. Öğrenciler bu planı güz dönemi sınavlarının bitimine kadar gerçekleştirmekle yükümlüydüler. Son sınıfa gelince ise, liselerde dallarıyla ilgili derslerde en az 20 saatlik planlı, programlı ve zorunlu staj çalışmaları yaparlardı, değişik sınıflarda ders de vererek mesleğe hazırlanırlardı.

İlk dönem öğrencileri yeni girdikleri üniversite ortamına kolaylıkla uyum yaptılar. Normal dört yıllık öğrenimden sonra 1963 yılında Üniversite diploması alarak, kendilerine bu yolu açıp olanak tanıyanların güvenlerine lâyık olduklarını kanıtladılar, lise öğretmeni olarak yurdumuzun her köşesine dağıldılar. Bunu her yıl öteki dönemler izledi.

Öğrenciler okula girerken yüklenme ve kefillik senetleri veriyor, mezun olunca Milli Eğitim Bakanlığı emrinde zorunlu hizmete bağlı oluyorlardı. Bu durum, onların mesleğe karşı daha bir güdülenmelerini sağlıyor, sorumluluk duygularını pekiştiriyordu. Okulu bitirince de Türkiye'nin her köşesinde hizmet kabul etmeye hazır olarak, gönderilen yere seve seve gidiyorlardı. Bu konuda yapılacak istatistiksel bir inceleme, bugün önemli bir sorun olarak ayakta duran kamu görevlilerinin her yere gitmesi konusunun 1960'larda nasıl çözüme ulaştığını açıkça gösterir.

5-15 Şubat 1962 günleri arasında toplanan VII. Milli Eğitim Şûrası'nda, aşağıdaki ilkelerin öğretmen yetiştiren bütün kurumlar için temel kabul edilmesi uygun görülmüştür:

Her öğretmenin:

- a) Milli Eğitimin temel ilkelerini benimsemiş ve bunları uygulama seviyesine ulaşmış olması,
- b) Meslek hayatına atıldığı zaman genel kültür ve bilgi yönünden en az lise seviyesinde olması,
- c) Mesleki formasyon ve okutacağı derslerin bilgi ve becerileri ile donatılmış ve gerekli uygulamaları geçirmiş bulunması,
- d) Türk Cumhuriyetinin, devrimlerinin ve milliyetçiliğinin ilkelerine bağlı, kişilik ve ahlâkî karakter sahibi, mesleğin değerine inanmış ve kendini meslekte hizmete adanmış olması.⁵

İşte Yüksek Öğretmen Okulu, yukarıda sayılan niteliklere sahip güçlü öğretmenler yetiştirmeyi amaçlıyordu ve uzun süre de yetişti. Aynı şûrada, yüksek öğretmen okullarının geliştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması ve bu okulların dal öğrenimi bakımından yine üniversiteye bağlı kalması uygun görülmüştür.

1962 yılında yüksek öğretmen okulu mezunu 20 genç lise öğretmeni olarak milli eğitim hizmetine katılmışken, yeni modelin ilk mezunlarını verdiği 1963 yılında bu sayı birdenbire 66'ya yükselmiştir. Ve bir yıl sonra mezun sayısı 102'ye ulaştı. Ancak mezunların önemli bir kısmı üniversite asistanlık sınavlarını kazanarak akademik kariyere devam ettiği için, bu okulların kısa zamanda ve yeterli sayıda lise öğretmeni yetiştirmesi güçleşiyordu.

Öğrencilerin devam ettikleri fakülte ve bölümlerdeki çalışma temposu da kısa zamanda artmış, bu öğrenciler başarı oranını anlamlı bir ölçüde yükseltmişlerdir. Bu nedenle, üniversitedeki hocaları asistan alırken onları tercih etmeye başladılar. Açılan heman hemen her türlü sınav, yüksek öğretmen okulu mezunlarının üstünlüğü ile sonuçlanıyordu. Bütün bu durumlar da, yetenek ve nitelik açısından yeni modelin gücünü açıkça göstermektedir.

Köy ve kasaba çocuklarının bu başarıları, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul'daki tarihsel yüksek öğretmen okulunu da aynı modele göre öğrenci seçmeye yöneltti. Ayrıca Bakanlık, 1964 yılında İzmir'de de Ankara'daki modele uygun bir yüksek öğretmen okulu

(5) Milli Eğitim Bakanlığı (Hazırlayan Ziya Karamuk), Cumhuriyetin 50. Yılında Milli Eğitimimiz, İstanbul 1973, s. 112.

YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU

açtı. 1972-1973 öğretim yılında üç yüksek öğretmen okulu ve bu okullarda 1441 öğrenci bulunuyordu.

Cumhuriyet'ten 1963 yılına kadar İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu toplam olarak 630 mezun vermiştir.⁶ 1963'ten sonra ise çok verimli bir tabloyla karşılaşırız. Yeni modele göre okul ve öğrenci sayısının giderek artmasıyla, 1963-1972 arasındaki on yıllık dönemde verilen mezun sayısı 2313'tür.⁷ Kırk yıllık döneme göre on yılda ulaşılan sayı gerçekten çarpıcıdır. Yeni modele göre çalışan bu okullar, lise ve dengi okullar için başlıca şu dallarda öğretmen yetiştiriyorlardı: Matematik, fizik, kimya, biyoloji, astronomi, edebiyat, felsefe, tarih, coğrafya, ingilizce, fransızca, almanca, sanat tarihi.

1959'da başlayan yeni model kısa zamanda başarılı bir grafik çizdiği için, yüksek öğretmen okulu öğrencileri yalnızca fen ve edebiyat fakültelerine değil, eğitim ve ziraat fakülteleri ile Orta Doğu Teknik Üniversitesine de gönderilmeye başlandı. Ancak bu açılma öncesinde, ilerde görevlendirmeye ilişkin iyi bir hazırlık ve planlama yapıldığı söylenemez.

Çıkan Sorunlar ve Yozlaşma

Bütün bu olumlu gelişmeler sürerken ortaya birtakım sorunlar da çıkmıştır. Hazırlık Sınıfı'na seçilip de devlet lise sınavlarını bitiremeyen az sayıdaki öğrencinin durumu, lise mezunu olmakla birlikte fakültelerin sınavını başarıp üniversiteye giremeyen adayların ne olacağı, fen ve edebiyat fakülteleri dışındaki üniversite ve fakültelere gönderilen öğrencilerden ilerde nasıl yararlanılacağı, sayıları az olmakla birlikte okuldan ayrılarak öğretmenlik dışı bir öğrenim yapmak isteyen öğrenciler, yöneticilerin ve gerek hazırlık sınıfları gerekse meslek dersleri için görevlendirilecek öğretmenlerin seçimi, geceleri yürütülen meslek derslerindeki düzensizlik gibi konular, başlıca sorunlar arasında yer alıyordu. Bunların çoğu, belki de ilk yıllarda çok iyi bir hazırlık ve planlama yapılamamış olmasından kaynaklanıyordu ama bir kısmı zamanla çözüme kavuştu. 1968'den sonra, bütün ülkeyi uzun yıllar acıya boğan anarşi ve terör bu okulları da sardı.

Bu arada, 1974-1975 öğretim yılında başlayarak ilköğretmen okullarının "öğretmen lisesi" adı altında lise mezunu verme biçiminin

(6) Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Yıllığı: 1972-1973, s. 61-62.

(7) Aynı Yıllık, aynı sayfalar.

de düzenlenmesi yoluna gidildi. Bu durumu, "Hazırlık sınıfı"nın kaynağının kuruması olarak yorumlayanlar oldu. Öğretmen lisesini bitiren herkesin dilediği üniversiteye girebileceği gibi, bilerek ya da bilmeyerek konuyu saptıran bir görüş de yayıldı. Aslında uygulama bakımından gerçeğe ters düşen bu varsayım doğru bile olsa neye yarayacaktı? Temel sorun, iyi bir seçime dayalı nitelikli öğretmen yetiştirmek miydi, yoksa öğretmen okulu mezunlarının "diledikleri üniversiteye girmesi" miydi? Bunlardan başka, üniversitelerde meslek formasyonu derslerinin verilmeye başlaması da, yüksek öğretmen okulunun işlevini yitirdiği gibi bir görüşe yol açtı.

Belirtilen sorunlar, düşülen birtakım yanlışlar ve olumsuz gelişmeler, yüksek öğretmen okullarını giderek yozlaştırmaya başladı. Bu arada Milli Eğitim Bakanlığı da 1972'de çıkarılan "Yüksek Öğretmen Okulu Yönetmeliği" ile felsefe değiştirmiş, bu okullara önceki seçim yöntemiyle alınan parasız yatılı öğrencilerin yanı sıra burslu öğrenci almaya da başlamıştır.⁸ Adı geçen yönetmeliğin 6. maddesinde: "Okul parasız yatılı veya bursludur" deniyor ve işleyiş ona göre düzenleniyor. Bu yöneliş, öğretmen okullarına sınavlar sonucu alınan köy ve yoksul kesimden başarılı adaylara yüksek öğretmen okulu kapılarının bir ölçüde kapanması demektir. Böyle bir yönelişin gerekçesi merak konusudur.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu uyarınca 1974'te geçilen "öğretmen lisesi" uygulaması, daha sonra görülen iktidar ve tutum değişiklikleri, öğretmen sorununa yaklaşım biçimleri, yüksek öğretmen okullarını daha da yozlaştırdı. Anarşi ve terör olayları hızla tırmandıkça, bu saygın kurumlar da ağır yaralar aldı ve böylece 1978 yılına gelindi.

Nasıl Kapatıldı?

İlköğretmen okullarında lise programlarının aynen uygulamaya konmasıyla, Yüksek öğretmen okullarının bünyesindeki hazırlık sınıflarının işlevini yitirdiği görüşü öne sürülmüş, bu nedenle 1974-75 öğretim yılından sonra hazırlık sınıfları uygulamasına son verilmiştir. Böylece bu okullar sağlıklı bir kaynaktan yoksun kalmışlar-

(8) Bkz. Resmi Gazete, 3.6.1972 gün ve 14204 sayı. Bu yönetmelikte 1974'te iki kez değişiklik yapıldıktan sonra, 1978'de pek çok değişiklik gerçekleştirildi (Resmi Gazete, 1.4.1974 ve 28.5.1974; Resmi Gazete, 30.11.1978 gün ve 16475 sayı).

YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU

dir.⁹ Daha sonra, üç kişilik bir müfettişler kurulunun Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nda yaptığı inceleme ve soruşturma sonucu düzenledikleri 31.5.1978 gün ve 85.22.11 sayılı rapor, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğünce Bakanlık Makamına yazılan 18.7.1978 gün ve Planlama 770 sayılı yazı ve M.E.B. Müdürler Komisyonu'nun 4.8.1978 gün ve 37 sayılı kararı üzerine yüksek öğretmen okullarına öğrenci alınması tümüyle durduruldu. Böylece bu tarihsel kurumların işlevi sona erdi.

Adı geçen Genel Müdürlük yazısı ile müfettiş raporunda özetle şu görüşlere yer verilmektedir:

“1974-75 öğretim yılından başlayarak ilköğretmen okulu mezunları da lise mezunları gibi bütün fakülte ve yüksek okul sınavlarına katılmaya hak kazandılar. Bugün ise üç ve altı yıllık “öğretmen lisesi” uygulaması sürmekte olup, bu okulları bitirenler lise mezunu sayılarak diledikleri üniversitelere girebilmektedirler.

Günümüzde üniversiteler meslek formasyonu verebilecek durumda olduğu gibi, ülkemizin öğretmen gereksinimi de büyük ölçüde giderilmiş durumdadır. İçinde bulunduğumuz koşullarda yüksek öğretmen okulları, okul olma özelliğini yitiren öğrenci yurduna dönüşmüştür. Kurumlar, yatma-yeme gibi öğrenci yurtlarına özgü sorunlarla yüklü olup eğitim ve öğretime değgin önemli bir çalışma yapamamaktadırlar.”

Aynı yazıda, üç kişilik müfettiş raporundan alınan şu sözler yer alıyor: “Üniversitelere öğretmenlik formasyonu ve sertifikası veren programlar konulmuştur... Yüksek öğretmen okulu gününü doldurmuş bir kurum durumundadır. Mevcut modelin devam ettirilmesi, kanımızca şu üç sakıncayı yaratmaktadır:

a) Bu okullarda meslek dersleri istenildiği şekilde yapılsa bile... günümüzün gelişen pedagojik eğitim düzeyine ulaşılamamaktadır.

b) Kontrolsüz kalan yatılılık tesisleri içinde, büyük bir kısım öğrenci yurtlardan yararlanamamakta, yemek hakkını kullanamamaktadır. Gece yapılan meslek derslerine girememekte, öğrenim haklarını tümüyle yitirmektedir.

(9) M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü, **Öğretmen Yetiştirme'nin Yeniden Düzenlenmesine İlişkin Rapor** (teksir), Ankara 1982, s. 25.

c) Yararsız hatta zararlı olan bir uygulamayı sürdürmek için görevlendirilen yönetim ve öğretim kadrosu ve yüzmilyonlarca liralık bir amortismanın işletilmesi devlete çok ağır bir külfet yüklemektedir.

Özetlersek, Yüksek Öğretmen Okulu bugünkü durumu ile meslek eğitimi değil; belli bir çevreye hizmet eden, militan eğitim veren ve saldırganlık merkezi olan bir kurum haline gelmiştir. Bu duruma son verilmesi gerekir.”

Genel Müdürlük yazısı daha sonra şöyle sürüyor: “Bu okullara öğretmen okullarından öğrenci alma sorunu da ortadan kalktığına göre, bu kurumların bu halleriyle işler bir görünümde tutulması çok sakıncalıdır. Dairemiz, bu nedenlerle yüksek öğretmen okullarına 1978-79 öğretim yılında öğrenci alınmaması görüşündedir.”

Böylece onay istenmiş, bu istek yerinde bulunmuş ve Müdürler Komisyonu kararıyla, köklü bir geçmişi olan Yüksek Öğretmen Okulu tarihe karışmıştır.

Dikkat edilirse, gerek müfettiş raporunda ve gerekse Genel Müdürlük yazısında gerçekçi değerlendirmeler yatmakta, tartışma götürür bazı noktalar bulunmakla birlikte, yadsınması olanaksız gözlemlere yer verilmektedir. Özellikle bu kurumların okul olma özelliğini yitirdiği, kaynakların boşuna harcandığı, kontrolsüz bir havaya girme yolundaki görüşler, ne yazık ki doğrudur. Bu durum, günlük politikanın ve siyasal hesapların girdiği böylesine seçkin bir kurumun bile nerelere gittiğinin açık bir belgesidir. Gerçekten, böyle güçlü bir model çalışmalarını sürdürürken, partizan tutum ve uygulamalardan, yönetim ve öğretim kadrosundan kaynaklanan birtakım yanlışlar da yapıldı. “Çıkan sorunlar”dan söz ederken bunların bir kısmını anmıştık. Ancak, ülke genelindeki öğrenci olaylarının bu kurumlara da ağır biçimde yansımaları, hatta bazen bu okulların odak merkezi durumuna gelmesi, ne yazık ki büyük bir talihsizlik olmuştur.

Anarşi ve terör gibi öğretmen adayına ve öğretmen yetiştiren kurumlara hiç de yakışmayan insanlık dışı olaylar, bu okulları çok etkiledi. Kanlı bıçaklı karşıt gruplar, özellikle Ankara’daki çalışma ve yatma için kullanılan binaların “kurtarılmış bloklar” olarak ikiye bölünmesi, ardından bir grubun eline geçmesi ve tatsız durumlar elbette hoş karşılanamaz. Ancak ülkemizin her yerini ve yatılı-

YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU

yatsız hemen tüm yüksek öğretim kurumlarını, hatta liseleri sarmış olan öyle bir anarşi ortamından onların soyutlanması beklenemezdi. O tür acı olayların kaynakları ve boyutları, zaman geçtikçe daha iyi anlaşılacaktır.

Sözü edilen rapor ve yazıda paylaşılması pek mümkün olmayan görüşlerin de yer aldığını kabul etmek gerekir. Bunların, o yıllardaki çok acı koşulların etkisiyle düzenlendiği kanısındayız. Örneğin, üniversitelerde verilmekte olan meslek formasyonu dersleri, nitelikli öğretmen yetiştirme açısından bugün bile rahatlıkla tartışılabilir. "Bu okullara öğretmen okullarından öğrenci alma sorununun ortadan kalktığı" yolundaki görüş doğru olamaz. Çünkü bugün de öğretmen liseleri bulunmakta ve bu okullar, çok geniş bir çevreden sınavla öğrenci almaktadırlar. Yazıda, modelin özellikle nitelik açısından taşıdığı değere değinilmiyor. O günün acı tablosunun etkisiyle olsa gerek, yüksek öğretmen okullarının yeniden düzene konması yollarından ve eski saygınlığına kavuşturulmasından söz edilmiyor. Oysa yetenekli ve nitelikli öğretmen yetiştirmek için bu modeli kurlarından arındırarak yaşatmakta yarar vardı. Belki o zaman bu okulların, önceki normal ve sağlıklı işleyişe kavuşturulmasının mümkün olmadığı düşünölmüştür.

Daha Sonraki Gelişmeler

Öğrenci seçimi ve işleyiş düzeni genel çizgileri ile anlatılan yüksek öğretmen okulu modeli 4.8.1978 günü sona erdi ama "yüksek öğretmen okulu" adı kaldırılmadı, yaşamını sürdürdü. Nitekim 18 Ekim 1978 gün ve 31305 sayılı Bakanlık Onayı ile dal öğretmeni yetiştiren eğitim enstitülerinin öğretim süresi dört yıla çıkarılmış, adları da yüksek öğretmen okulu olarak değiştirilmiştir.

Kuşkusuz, öğretmenlerin toplum içinde saygınlık kazanması, saygınlığın kaybına yol açan nedenlerin ve içinde buldukları sorunların giderilmesi ile mümkün olur. Bugün de öğretmenlerin çeşitli sorunları vardır. Sosyal ve ekonomik sorunlar, çalışma koşullarının yetersiz oluşu, öğretmeni değerlendirme sisteminin iyi işlemediği, hizmet-içi eğitimin düzenli yürümeyişi, mesleki örgütten yoksunluk, meslekle ilgili gelişmelerin yeterince izlenemeyişi, öğretmen-Bakanlık ilişkilerinin sağlıklı olmayışı.. gibi sorunlar ilk akla gelenlerdir. Ama bütün bu sorunların başında yetersiz yetiştirme gelmektedir. Özellikle 1974'ten sonra izlenen öğretmen yetiştirme politikası, Mek-

tupla Öğretim, Yaykur, Açık Yüksek Öğretim ve Hızlandırılmış Eğitim gibi uygulamalar, ülkemizde iyi öğretmen sorununu çok daha ileri boyutlara götürmüş, baş ölçüt olan niteliği altüst etmiştir. Ancak bu arada kişisel çaba ile kendini çok iyi yetiştiren ve sürekli yenilenmeyi temel ilke sayan öğretmenlerin de bulunduğunu belirtmek gerekir.

×. Milli Eğitim Şurası hazırlık çalışmaları sırasında oluşturulan "Öğretmen Yetiştirme Komisyonu" raporunda belirlenen öğretmen yetiştirmeye ilişkin ilkeler, Şûrada genel olarak benimsenmiştir. Bu ilkelerin başlıcaları şunlardır: Öğretmen yetiştirmenin ülke gerçeklerine uygunluğu, bilimsellik ve planlılık, bütünlük ve tutarlılık, özerklik ve demokratiklik, sürekli eğitim, öğretmenlerin ana ve yardımcı dal alanına göre yetiştirilmesi, kurumlar arası işbirliği, öğretmen yetiştirmenin uygulamalı olması, mesleğin çekici hale getirilmesi, öğretmen yetiştirme sisteminin sağlıklı işlemesini sağlayacak bir denetim mekanizmasının bulunması.

Bu arada önemli bir ilke olarak, "Öğretmen adaylarının seçiminin geniş tabana dayalı olması" üzerinde durulmakta, şöyle denmektedir: "Öğretmenliğe geniş bir tabanla öğrenci almak suretiyle mesleğin, toplumun değişik kesimlerinin ilgilerine açık tutulması, fırsat eşitliğinin yaratılması, yetenekli adayların mesleğe kazandırılması sağlanmalıdır. Ancak öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci kaynağını teşkil eden ortaöğretim kurumlarının programlarına öğretmenliğe hazırlayıcı ve mesleği benimsetici dersler konularak motive edilmeli, bu tür adaylara mesleğe girişleri için avantaj getirilmelidir."¹⁰

Çok yerinde olan bu görüşlerin, üzerinde durduğumuz modelle büyük ölçüde bir uyuşum içinde olduğu görülmektedir.

Öğretmenlik için gerekli olan üç temel nitelik, genel kültür, alan bilgisi ve meslek bilgisidir. Meslek kültürü, hangi düzey ve derecede olursa olsun, bütün öğretmenler için gereklidir. Öğretmenliği gerçek anlamda sanat yapan etkenlerin başında bu gelir. Meslek bilgisi (pedagojik formasyon), yalnızca kuramsal konularla ya da yalnızca uygulamalarla kazanılmaz. Her iki etkinliği de dengeli ve anlamlı bir biçimde birleştiren bir program gerektirir.

(10) M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü, Öğretmen Yetiştirmenin Yeniden Düzenlenmesine İlişkin Rapor, s. 45-47.

YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU

Üniversitelerin öğretmenlik formasyonu kazandırmak için uyguladıkları programlar oldukça farklı idi. Bu durumun doğurduğu birtakım güçlükleri önlemek üzere, Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 45. maddesi uyarınca Bakanlıkça ortaöğretim öğretmenliği için gerekli "pedagojik formasyon" programının uygulanmasında Üniversitelerce gözününde tutulması istenilen bir karar alınmıştır.¹¹ Bu karara göre, herhangi bir fakülte veya yüksek okuldan mezun olup da bir ortaöğretim kurumunda dal öğretmeni olmak isteyenler, en az 21 kredilik bir meslek dersleri programından geçecek ve bir uygulama yapacaklardır. Ancak bu kararda belirtilen dersler ve bunların düzenleniş biçimi üzerinde ilgili üniversitelerin tam bir görüş birliği içinde olmadıkları anlaşılmaktadır.¹² Ayrıca, genel olarak çok kalabalık gruplar biçiminde yürütülmekte olan bu programların, öğretmenliği yozlaştırmasından kaygı duyulabilir. Bazı fakültelerde daha düzenli yürütülmekle birlikte, genelde bu programların, 1972 Yüksek Öğretmen Okulu Yönetmeliği'nin 57. maddesinde öngörülen düzende olup olmadığı tartışılabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı 1981 yılında yeni bir Yüksek Öğretmen Okulu Yönetmeliği hazırlamış, bu yönetmelik 3.12.1981 gün ve 17533 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Üç yıllık eğitim enstitülerinin, dört yıl eğitim-öğretim yapan yüksek öğretmen okullarına dönüştürüldüğü bu yönetmelikle de pekiştiriliyor. Bugün Türkiye'de on yüksek öğretmen okulu bulunmaktadır: Ankara Gazi, İstanbul Atatürk, İzmir Buca, Balıkesir Necati, Bursa, Diyarbakır, Erzurum Kâzım Karabekir, Konya Selçuk, Samsun, Trabzon Fatih.

Yeni yönetmeliğin 4. maddesinde yüksek öğretmen okulu: "Temel eğitim ikinci kademesi ile ortaöğretim kurumlarına öğretmen ve rehber-uzman ile Temel Eğitim 1. kademesine ilköğretim müfettişi yetiştiren, öğrencilerine eğitim ve öğretimde bilimsel araştırma yapma imkânlarını sağlayan, lisans düzeyinde öğretim yapan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 4 yıllık bir yüksek öğretim kurumudur" diye tanımlanmaktadır. 6. maddede ise, yüksek öğretmen okulu öğrencilerinin nasıl yetiştirileceği, öğrencilere kazandırılacak temel nitelikler ayrıntılı olarak sıralanmaktadır.

(11) M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu'nun 5.5.1980 gün ve 62 sayılı kararı.

(12) Turhan Oğuzkan, Adı geçen eser, s. 171. Üniversite ve Öğretmenlik sertifikası konusunda ayrıca bkz. Saim Kaptan, Öğretmen Yetiştirme Sorunu ve Üniversite, Çağdaş Eğitim, Mart 1982, Sayı 65.

Bu yönetmeliğin altıncı bölümü, eğitim ve öğretim çalışmaları, uygulamalar, tez çalışmaları, yabancı dil öğretimi gibi çok önemli konulara ayrılmış (madde 42-53). Madde 54'te "Bölüm"ün tanımı yapılarak, okulda yer alan bölümlerin adları veriliyor. Buna göre yüksek öğretmen okulunda 16 bölüm bulunacaktır: Türk Dili ve Edebiyatı, Eğitim, Tarih-Coğrafya, Coğrafya-Tarih, Matematik-Fizik, Fizik-Matematik, Fizik-Kimya, Kimya-Fizik, Kimya-Biyoloji, Biyoloji-Kimya, İngilizce, Fransızca, Almanca, Resim-İş, Müzik, Beden Eğitimi.

Öğrenci kayıt ve kabul koşullarına yer veren 57. madde, üniversite seçme sınavına girip yeterli puan tutturmuş olmayı bütün bölümler için öngörmektedir. Gerçi resim, müzik ve beden eğitimi bölümleri için ayrıca bir yetenek sınavı söz konusu ama temel olan üniversite seçme ve yerleştirme sınavı. İşte burada önümüze bir sorun çıkıyor. Nitelik açısından önemli bir sorun. Bilindiği gibi ülkemizde, başka bir yeri kazanamayan yani en düşük puanlı adaylar öğretmen olmayı düşünmekte, açıkta kalmamak için bu okullara girmektedir. Bir istek, ilgi ve heves duymadan, koşulların zorlamasıyla oluyor bu. Öğretmen yetiştiren kurumlar, adaylarca tercih yapılırken genellikle son sıralarda yer alır. Öğretmen olmayı aklının köşesinden bile geçirmeyen, bu yolda güdülenmemiş olan bir adayın ise, daha öğrenciliğinin ilk gününden başlayarak kendini bu mesleğe ne ölçüde vereceği bellidir. Ya istemeye istemeye okulu sürdürecektir, ya da ilk fırsatta okuldan ayrılacaktır. Okulu iyi kötü bitirse bile ondan belli bir nitelik ve düzey beklemek güçtür. Oysa bunun yerine, sınavla geniş çevrelerden öğrenci seçen öğretmen liseleri gibi çok gür bir kaynaktan yararlanmak yoluna gidilebilirdi. Üstelik oralardan seçilecek adaylar hem en başarılı, hem de küçük yaştan beri öğretmenlik için güdülenmiş öğrenciler olacak ve bu nedenle daha verimli bir sonuca ulaşılacaktır.

9 no. lu dipnotta (s. 205) adı geçen Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Raporu, geniş ve ayrıntılı açıklamalardan sonra Ankara'da bir "Gazi Eğitim Üniversitesi" önermekte, "Öğretmen ve diğer eğitim personelini yetiştirme modeli" geliştirmekte ve "Mevcut öğretmen yetiştiren kurumların bu modele uyarlanması"ni yapmaktadır.¹³

(13) s. 48-59. Ayrıca X. Milli Eğitim Şurası da yeni bir "Öğretmen Yetiştirme Modeli" üzerinde durarak benimsemiştir (Bkz. Milli Eğitim Bakanlığı, Onuncu Milli Eğitim Şurası - Öneriler, Konuşmalar, Kararlar, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1981, s. 364.

YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu 6 Kasım 1981 gün ve 17506 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bu yasaya göre oluşan Yüksek Öğretim Kurulunca, öğretmen yetiştiren bütün yüksek öğretim kurumlarının üniversitelere bağlanması, bu kurumlara akademik bir işleyiş düzeni getirilmesi, bu arada on yüksek öğretmen okulunun da "eğitim fakültesi"ne dönüştürülmesi yolunda yasa hazırlığı için Milli Eğitim Bakanlığına öneriler götürülmüştür.¹⁴ Böyle bir örgütsel düzen ve sağlıklı işleyiş gerçekleşirse, hem öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının siyasal iktidarlarca tedirgin edilmemesi, hem de öğretmenlerin daha nitelikli yetişmesi ve daha iyi hizmet götürebilmesi bakımından kuşkusuz yararlı olacaktır. Ancak bu kurumlara alınacak öğrencilerin nasıl seçileceği de büyük önem taşımaktadır. Geniş taban, yetenek, güdüleme, başarı ve nitelik ölçütlerini mutlaka gözönünde bulundurmak gerekir.

Sonuç ve Öneriler

Milli Eğitimin temel ögesi olan öğretmenle ilgili olarak elbette birçok sorun söz konusudur. Sosyal ve ekonomik güvence, saygınlık, atama ve yer değiştirme, kendini daha iyi yetiştirme ve yenileme gibi konular bu arada sayılabilir.¹⁵ Fakat gözden hiçbir zaman uzak tutulmaması gereken temel sorunların başında nitelik sorunu, "iyi öğretmen" yetiştirme sorunu gelir. Bu da ancak, öğretmen adaylarının iyi seçimi, genel kültür, alan bilgisi ve meslek bilgisi bakımından çok iyi yetiştirilmeleriyle gerçekleşir. İşte bu yazıda, adaylarını geniş bir tabandan titizlikle seçmeyi esas alan bir model üzerinde durmaya çalıştık. Bunda amaç, öğretmen yetiştirme gibi önemli bir konuda yetenekli ve seçkin adaylar kaynağından yararlanma yolunu yeniden açmaktır. Çünkü mesleklere bağlanan değerlerin pek de öğretmenlik lehine işlemediği bir ortamda, başka bir yere giremeyen adaylarla hem nitelikli öğretmen yetişmez, hem de öğretmenlik mesleği saygınlık kazanamaz. Belli bir düzeyde yeteneği olmayan, iyi yetişemeyen bir kimse ne etkili olur, ne de

(14) 19 Mart 1982 günlü gazeteler.

(15) Öğretmenlere eğitim ödeneği verilmesi, 1981 Atatürk Yılında 24 Kasım'ın resmen Öğretmenler Günü kabul edilerek törenlerle kutlanması ve 657 sayılı Devlet Personel Kanununda yapılan bir değişiklikte öğretmenlere de ek göstergeler getirilmesi (Resmi Gazete, 15.2.1982), bu mesleği sosyal ve ekonomik bakımdan çekici kılmak için olumlu birer yaklaşım ve adımdır.

kendini kabul ettirebilir. Dahası, niteliksiz kadrolarla okulların doldurulması, öğretmenlik gibi yüce bir mesleğe, insan yetiştirme sanatına onulması güç yaralar da açar. Öğretmenlik gerçekten bir sanattır. Öğretmen olacak bir kimsenin bu sanatı öğrenmesi gerekir. Herkes öğretmen olamaz. Herkesin bir sanatçı, örneğin bir yazar ya da ressam olamadığı gibi.

M.E.B. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğünce hazırlanan "Öğretmen Yetiştirmenin Yeniden Düzenlenmesine İlişkin Rapor"da şöyle denmektedir:

"Nitelik ve nicelik açısından öğretmen yetiştirmede arz-talep durumunu değerlendirdiğimizde, son yıllarda çeşitli şekillerde ihtiyacın çok üzerinde, ancak nitelik açısından yetersiz öğretmen yetiştirildiği görülmektedir."¹⁶

İşte bu nedenle niceliğe değil, niteliğe özel bir önem vermek gerekiyor. Bu konuda şunlar yapılabilir:

1. Geniş tabandan yetenekli adaylar seçimi. Bu yolda akla gelen ilk güçlü kaynak, öğrencilerini geniş bir çevreden sınavla seçen öğretmen liseleridir.

2. Öğretmenliğe hazırlayıcı ve mesleği benimsetici dersler konarak yetiştirilecek olan bu tür okulların öğrencilerinden en başarılı olanlar, modelde belirtildiği gibi ya son sınıfa geçince ya da okulu bitirince seçilebilir. Yüklenme ve kefillik senedi verecek olan bu adaylar bir merkezde toplanıp parasız yatılı olarak okutulabilir. Bir yandan üniversite öğrenimi görürler, bir yandan da düzenli meslek dersleri alıp uygulama yaparlar.

3. Önemli olan isim değil, modeldir. Böyle bir modelin adı ister yüksek öğretmen okulu olsun, ister Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) önerisinde olduğu gibi "eğitim fakültesi" olsun, isterse öğretmen fakültesi. Hiç farketmez. Yeter ki günlük politikanın ve partizan tutumların giremeyeceği akademik bir kurum ve işleyiş gerçekleşsin.

4. Bugün nicelik bakımından bir sorun söz konusu değil. O nedenle, gerek şu andaki on yüksek öğretmen okulu, gerekse önerilen on eğitim fakültesi sayı bakımından fazladır. 1981-82 öğretim yılında

(16) Ankara 1982, s. 51.

YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU

on yüksek öğretmen okulundaki öğrenci sayısının 14 852 olması,¹⁷ bunu açıkça göstermektedir. Üstelik yukarıda sözü edilen rapor, "ihtiyacın çok üzerinde" öğretmen bulunduğunu belirtiyor. Bu nedenle nicelik yerine nitelik üzerinde durmak, az ama öz ilkesini benimseyerek iyi öğretmenler yetiştirmek gerekir. Bunun için de bir veya birkaç okul yeter. Öteki okullar da başka amaçlar için kullanılabilir.

5. Böyle bir model, üniversite gibi akademik kurumlar için de güçlü bir öğretim elemanı kaynağıdır. Örnek vermek gerekirse, 1981-82 öğretim yılında yalnızca Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi'nde profesör, doçent ve araştırma görevlisi olarak, üzerinde durduğumuz modele göre yetişmiş 51 akademik personel bulunmaktadır.¹⁸ Yine toplayabildiğimiz bilgilere göre, aynı model uyarınca yüksek öğretmen okulunu bitirmiş olup da profesör, doçent, yardımcı doçent, araştırma görevlisi ve uzman olarak Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsünde çalışan 30; başta Fen, Kimya ve Sosyal Bilimler Fakülteleri üzere Ege Üniversitesi'nde 36, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde 20 öğretim elemanı vardır. Ayrıca Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Diyarbakır Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, İnönü Üniversitesi gibi çeşitli üniversitelerde, akademilende ve yüksek öğretmen okullarında, her düzeyde öğretim elemanı olarak çalışmakta olan yüzlerce akademik personel, güçlü bir kaynaktan beslenen bu modelin ürünüdür.

Görüldüğü gibi böyle bir model, yalnızca iyi öğretmen yetiştirmek için değil, akademik kurumlarımıza nitelikli eleman kazandırmak için de bir kaynak olmaktadır. Bugün üniversitelerin özellikle temel bilimler alanında öğretim elemanına büyük ihtiyaç duyduğu gözönüne alınırsa, sözü edilen kaynağın önemi daha iyi anlaşılır.

6. Öğretmenlik mesleği için üç temel koşuldan biri olan "genel kültür" boyutu, öğretmen adaylarına etkili bir biçimde verilecek "sanat eğitimi" dersleri ile daha da zenginleştirilip pekiştirilmelidir. Baktırarak değil yaptırarak eğitim için, öğrencilere yaratıcılığın zevkini tattırmak için, çevredeki kültürel ve sanatsal değerlerin tanınıp korunması için, sözün kısası her şeyde iyiye ve güzele var-

(17) Aynı rapor, s. 40.

(18) Bu sayı, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi (Ankara 1981) adlı eserin 22-25. sayfaları arasında yer alan listeden çıkarılmıştır.

mak için bilinçli bir sanat eğitimi gereklidir. Bunda amaç herkesi sanatçı yapmak değil, büyük yeteneklerin ortaya çıkmasını sağlamakla birlikte, herkese genel bir sanat kültürü ve bilinci kazandırmaktır. Çünkü çirkinliklerden kurtulmanın, çağdaş ve işlevsel bir eğitimin yolu, güzellik duygusuna erişmekten geçer.

2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 5/1 maddesi ile güzel sanat dalları derslerinin tüm yüksek öğretim kurumlarında okutulmasının öngörülmesi, bu yolda olumlu bir yaklaşım sayılabilir. Aynı yasanın 67/a maddesi, bu uygulamaya 1983-84 öğretim yılında geçileceğini belirtiyor. Ancak bu konuda çok iyi bir hazırlık yapmak ve uygulamaya ondan sonra geçmek gerekir. Her dalda olduğu gibi bu alanda da yetenekli, nitelikli ve seçkin öğretmenlere, iyi yetişmiş öğretim elemanlarına ihtiyaç vardır. Önerdiğimiz gibi bir model, bunu da kolaylıkla karşılayabilir.

7. Genel çizgileriyle üzerinde durduğumuz öğretmen yetiştirme modeli deneyimini ve onun aksaklıklarını da gözönüne alarak girilecek olan aynı nitelikte ya da benzer bir uygulamanın Türk Milli Eğitimine kazandıracığı güç gerçekten büyük olacaktır. 1982 yazında toplanacak olan XI. Milli Eğitim Şûrası'nda "öğretmen yetiştirme sorunu" ele alınacaktır. Böylesine önemli bir konuya verilen değeri büyük umut ışığı sayıyor, yapılacak çalışmaların başarıya ulaşmasını yürekten diliyoruz. "İyi öğretmen" yetiştirmeye yönelik her çaba, Türk eğitim tarihinde hak ettiği yeri kesinlikle alacaktır.